

ULRICEHAMNS
KOMMUN

IT-infrastrukturprogram

Innehåll

1	INLEDNING.....	3
2	BEFINTLIGA STRATEGIER OCH LAGSTIFTNING	3
2.1	BEFINTLIGA STRATEGIER.....	3
2.2	PLAN OCH BYGGLAGSTIFTNING	4
3	INVENTERING AV KOMMUNENS BREDBAND	6
3.1	INLEDNING	6
3.2	ULRICEHAMNS KOMMUNS BEFOLKNING OCH NÄRINGSLIV.....	6
3.3	FOLKMÄNGD 31 DECEMBER 2011	6
3.4	BEFINTLIG OCH PLANERAD IT-INFRASTRUKTUR.....	9
4	BRISTER OCH BEHOV.....	15
4.1	BEHOV AV BREDBAND DE NÄRMASTE ÅREN I VÅR KOMMUN	15
4.2	NEDLÄGGNING AV TELESTATIONER.....	17
4.3	OMRÅDEN MED DALIG BREDBANDSTÄCKNING	17
4.4	OMRÅDEN DÄR NÄT INTE BEDÖMS KOMMA TILL STÅND PÅ MARKNADSMÄSSIG GRUND	17
4.5	PRINCIPER FÖR PRIORITERING AV ORTER/OMRÅDEN	17
4.6	PRIORITERINGSORDNING FÖR UTBYGGNAD I ULRICEHAMNS KOMMUN	18
4.7	SAMVERKAN MED ANDRA KOMMUNER.....	19
4.8	SAMORDNINGEN MED ANNAN INFRASTRUKTURUTBYGGNAD	19
5	BREDBANDSMÅL.....	19
5.1	PRINCIPER FÖR UTBYGGNAD OCH NYTTJANDE AV NÄT.....	19
5.2	BYANÄT	20
5.3	MÅLNÄT	22
5.4	FINANSIERING AV BREDBANDSUTBYGGNAD	23

1 Inledning

Detta är det andra IT-infrastrukturprogrammet som upprättas av Ulricehamns kommun. Det förra programmet avsåg tidsperioden 2001 – 2004. Sedan dess har kommunernas roll på bredbandsmarknaden alltmer klarnat och detta tillsammans med den utveckling som skett på bredbandsmarknaden samt signaler från svenska staten och EU, är utgångspunkterna för detta program.

Kommunen står inför nya avvägningar och avgöranden angående bredbandsverksamheten tack vare möjlighet till lokala initiativ, ökad efterfrågan, nya bidragsmöjligheter och koptarnätets osäkra framtid. Detta program skall ligga till grund för beslut om inriktning och utbyggnad under åren 2012 – 2016.

Ulricehamns kommuns mål är att alla invånare 2025 skall ha tillgång till 100Mbit/s symmetriskt. Ett delmål passeras 2016 då kommunens invånare genomsnittligt skall ha tillgång till 100Mbit/s samt full 4G täckning.

Förhoppningen är att dessa mål skall bidra till de tre målsättningarna i SKL:s strategi för e-samhället:

- Enklare vardag för privatpersoner och företag
- En smartare och öppnare kommunal förvaltning som stödjer innovation och delaktighet
- Högre kvalitet och effektivitet i verksamheterna

Det målnät som beskrevs i det första programmet har blivit byggt och dessutom har ytterligare delar tillkommit på rent kommersiella grunder. Detta program visar vilka ytterligare utbyggnader av nätet som bör komma till stånd och under vilka förutsättningar detta i så fall ska ske.

Detta IT-infrastrukturprogram visar kommunens behov av fortsatt utbyggnad av infrastruktur för bredbandskommunikation. Dokumentet skall också kunna användas av Västra Götalandsregionen som underlag för beslut gällande VGR bredbandsstöd.

2 Befintliga strategier och lagstiftning

2.1 Befintliga strategier

I regeringens ”Bredbandstrategi för Sverige” sägs att år 2015 ska 40 % av hushåll och företag ha möjlighet att ansluta till bredband med överföringshastighet 100 Mbit/s (PTS (Post- och Telestyrelsen) har i sin strategiska agenda höjt målet till 55 % eftersom målet redan är uppfyllt på nationell nivå). År 2020 ska motsvarande andel vara 90 %. Ulricehamns kommun ansluter sig till de nationella målen och förutsätter att bidragsmedel för detta görs tillgängliga via staten eller EU.

Västra Götaland skall enligt länets IT-vision ”Vara en region i internationell tätposition vad gäller IT-infrastruktur”. Detta kräver arbete med både att nå landsbygden med kraftfullt bredband och att förstärka de största orternas konkurrenskraft på detta område.

I kommunens politiska handlingsprogram 2011-2014 finns övergripande mål. Detta program ansluter till målen kopplade till tillväxt och infrastruktur.

Kommunen äger genom sitt bolag Ulricehamns Energi AB ett välskött fibernät som idag täcker in stora delar av kommunen. Kommunen anser att det primärt är marknadens aktörer som skall förse boende och företag med bredbandslösningar.

2.2 Plan och Bygglagstiftning

Plan- och bygglagstiftningen spelar en viktig roll i arbetet för ett hållbart samhällsbyggande. En ny Plan och bygglag gäller från och med 2011-05-02. I den ingår planering av elektronisk kommunikation i kommunens övriga samhällsplanering både på översikt och detaljnivå. Elektroniska kommunikationer är därmed ett allmänintresse, vilket ger kommunen både möjligheter och skyldigheter på ett tydligare sätt än vad som tidigare varit fallet. Planarbete för elektronisk kommunikation hör därför hemma på samma ställe som övrig planering avseende infrastruktur.

PBL är beskrivet i ett dokument hos Boverket som nås via följande länk:
<http://www.boverket.se/Global/Webbokhandel/Dokument/2010/elektroniska-kommunikationer-i-planeringen.pdf>

Boverket skriver följande i sin sammanfattning:
”Den nya plan- och bygglagen innehåller både möjligheter och skyldigheter att hantera elektronisk infrastruktur i den fysiska planeringen och i bygglovärenden. Elektronisk kommunikation har förts in som ett allmänt intresse och möjligheten att bestämma markreservat för anordningar för elektroniska kommunikationsnät förtydligats.

Tillgång till och planering för IT är en så viktig fråga att den självklart bör hanteras av kommunerna på liknande sätt som vägar, el och vatten i översikts- och detaljplanering. Ett IT-infrastrukturprogram är en lämplig utgångspunkt för ett tillägg till översiktsplanen beträffande IT-infrastrukturen i kommunen.

Hur anordningar för elektroniska kommunikationer kan och bör hanteras i en detaljplan hänger samman med huvudmannaskap för nätet. Markanvändningen för ett visst ändamål i en detaljplan säkerställs med användningsbestämmelser medan ett markreservat redovisas genom en egenskapsbestämmelse. Markreservat bör bara användas om det på ett rimligt sätt kan kombineras med den grundläggande markanvändningen. Om kommunen är huvudman för de allmänna platserna och ägare till marken behövs som regel inte någon särskild planbestämmelse om att den allmänna platsen får användas även för ledningsdragning.

Bygglov krävs för uppförande av radio- och telemaster eller torn. Inom område med detaljplan, krävs även bygglov för sådana åtgärder på byggnader som avsevärt påverkar deras yttre utseende. Master som ska placeras utanför område med detaljplan prövas mot bakgrund av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. i nya PBL samt mot vad som anges i kommunens översiktsplan.

Hur markåtkomst och genomförande ska gå till i samband med bredbandsutbyggnad är beroende på huvudmannaskap för anordningarna, markägarförhållanden, om det rör sig om allmän plats och om det är inom eller utanför detaljplanelagt område. Inom detaljplanelagt område, på allmän plats med kommunalt huvudmannaskap, tecknas normalt ett markavtal med kommunen. I de fall ett allmänt nät ska dras fram över kvartersmark kan i första hand ledningsrätt upplåtas enligt ledningsrättslagen. Utanför

detaljplanelagt område är det samma rättsliga redskap som finns att tillgå som vid ett plangenomförande. Om avtal inte kan träffas kan ledningsrätt normalt upplåtas och gemensamhetsanläggning bildas för ett enskilt gemensamt nät som förvaltas av en samfällighetsförening.”

2.2.1 Samordning av marknadens grävande aktörer

Samordningsmöte sker årsvis mellan kommunen och externa aktörer. Detta sker genom en grävstillstånds rutin som tillämpas i Ulricehamns kommun där samtliga grävande aktörer meddelas och får lämna synpunkter.

2.2.2 Grävstillstånd

Att hitta en effektiv och snabb handläggning av grävstillstånd är viktigt men det är också angeläget att marknadens aktörer lär sig planera grävningsarbeten för att minimera antalet grävningar i tätorterna.

2.2.3 Bygglov

För nya master och nya placeringar av bredbandsnoder krävs bygglov i de flesta fall. Denna hantering skall beakta miljö och andra viktiga aspekter innan bygglov ges. I nya PBL rekommenderas bygglovshantering ta högst tio veckor.

2.2.4 Startbesked

För att få börja bygga efter att bygglov beviljats, måste Miljö och samhällsbyggnad lämna ett startbesked.

2.2.5 Kanalisationstillträde

Kommunen äger ingen egen kanalisation.

2.2.6 Kommunala tomter säljs inkl fiberanslutning

Ulricehamn kommun kommer i tätort att börja sälja sina kommunala tomter inklusive fiberanslutning. Därmed säkerställs att en optimal kapacitet kan fås i fastigheten idag och framöver. Upphandlingen och grävningen för denna fiberanslutning sker samtidigt som arbetet för el, vatten och avlopp handlas upp.

2.2.7 Upphandling av bredbandstjänster för eget bruk

Merparten av skolor och övrig kommunal verksamhet är anslutna till Ulricehamns kommunnät.

2.2.8 Samordning internt i kommunen

Vid nybyggnation/nya detaljplaner är alltid IT-infrastrukturen med på agendan. Inom befintlig plan tas det inte med. Samordning sker med Ulricehamns Energi AB.

2.2.9 Framtidssäkra lösningar för bredbandsnäten

När bredbandsnäten ska byggas ut behövs tryggt tillträde till mark, liksom samverkan mellan fastighetsägare och en välkött förvaltning. Genom lantmäteriförrättningar upplåts ledningsrätt, inrättas gemensamhetsanläggning och bildas samfällighetsförening.

I Ulricehamn finns en lantmäterimyndighet som även handlägger denna typ av förrättningar.

Fördelar med samfällighetsförening är bland annat att det är fastigheterna som är anslutna och inte ägarna personligen. Det är också föreningen som kan ta lån eftersom deltagande fastigheter står som säkerhet. Varken medlemmarna eller kommunen behöver gå i borgen för lånet. Det är också lättare att säkerställa betalning av avgifter i en samfällighetsförening.

3 Inventering av kommunens bredband

3.1 Inledning

Ulricehamns kommun ligger i Västra Götalands län. Kommunen ligger i ett vackert landskap och är rik på sjöar och skogar. Ytan är 1122 kvadratkilometer och kommunen är till ytan den största i Västra Götalandsregionen.

3.2 Ulricehamns kommuns befolkning och näringsliv

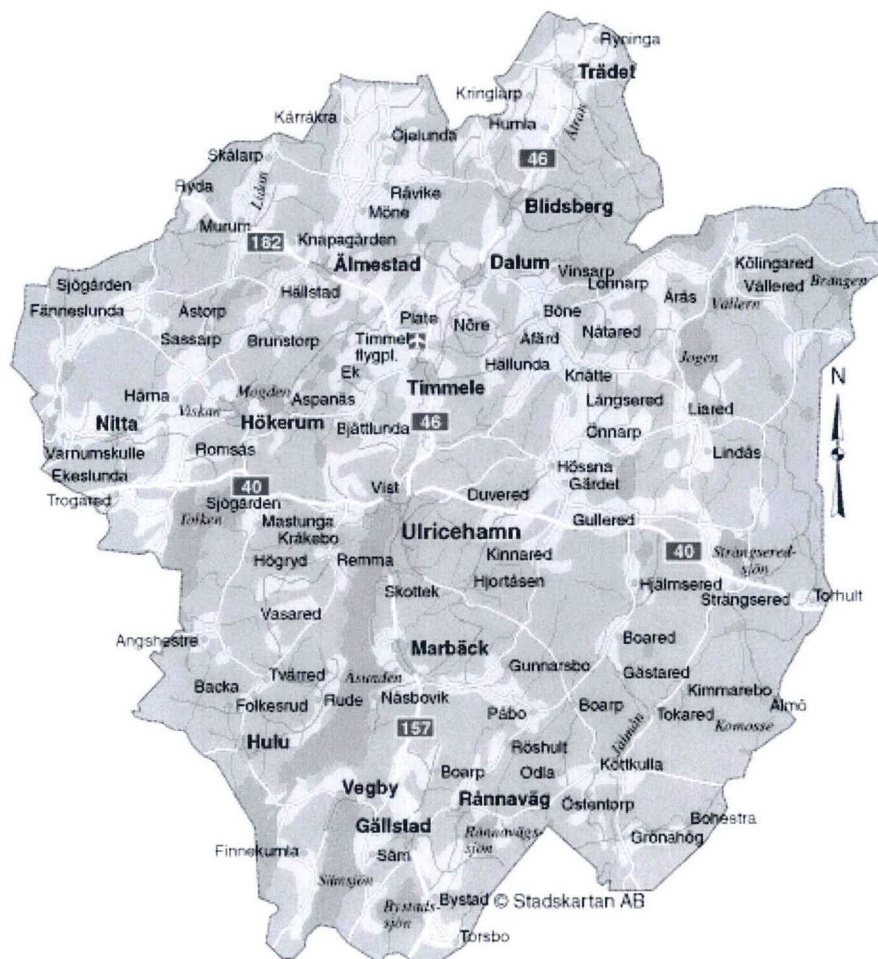
3.3 Folkmängd 31 december 2011

Den 31 december 2011 fanns det 22 996 invånare i Ulricehamns kommun enligt SCB.

Nedanstående tabell redovisar antalet invånare, hushåll och företag i kommunens tätorter. Uppgifterna om antal hushåll är inte exakt utan en beräkning baserad på bästa möjliga information från SCB och avser 2010-12-31 och 2011-12-31.

Ort/Område	Antal invånare
	2011-12-31 *siffra från 2010-12-31
Blidsberg	517
Dalum	634
Gällstad	488
Hulu	254
Hökerum	688
Hössna	*83
Köttkulla	*92
Liared	*41
Marbäck	453
Nitta	356
Rånnaväg	328
Röshult	*93
Timmele	841
Torsbo	*93
Trädet	269

Tvärred	*61
Ulricehamn	10007
Vegby	543
Älmestad	*162
Övriga orter	
Totalt för kommunen	23011 (2012-09-06)

Figur 1, Ulricehamns kommun

Ulricehamn kommun gränsar till sex kommuner, Tranemo, Jönköping, Mullsjö, Falköping, Herrljunga och Borås.

3.3.1 Hushåll

En stor del av Ulricehamns kommuns invånare bor i småhus. Stubo AB är ett allmännyttigt fastighetsbolag som äger, förvaltar och hyr ut bostäder. Företaget hyr ut ca 1200 bostadslägenheter inom kommunen där samtliga idag har bredbandsuttag i lägenheterna med möjlighet till 1000Mbit/s. Samma sak gäller även de två största privata fastighetsägarna med sammanlagt ca 630 stycken lägenheter.

3.3.2 Näringsliv

Näringslivet i Ulricehamns kommun präglas av det geografiska läget i Sjuhäradsbygden. Vi ligger mitt emellan Borås och Jönköping och gränsar till Småland - en unik kombination av knalle- och Gnosjöanda. Den starka traditionen inom tillverkningsindustri och handel är ett tecken på en bra anpassning, efter den teko-kris, som ägde rum på 1970-talet. Arbetslivet utmärks av hög kompetens och låg personalomsättning. Sjukskrivningstalen hos invånarna i Ulricehamns kommun är låga. Likaså ligger arbetslösheten på en låg nivå.

År	Inpendling	Utpendling
1995	927	2708
2000	1134	3032
2010	1318	3636

	Utpendling	Inpendling
Borås	1858	462
Tranemo	516	148
Jönköping	222	96
Falköping	158	120
Göteborg	220	67
Herrljunga	74	59

De största arbetsgivarna exklusive kommunen:

B&B Tools Supply chain AB, 300st anställda
 Emballator Ulricehamns bleck AB, 164st anställda
 Ulricehamns betong AB, 140st anställda
 AP&T Sweden AB, 125st anställda

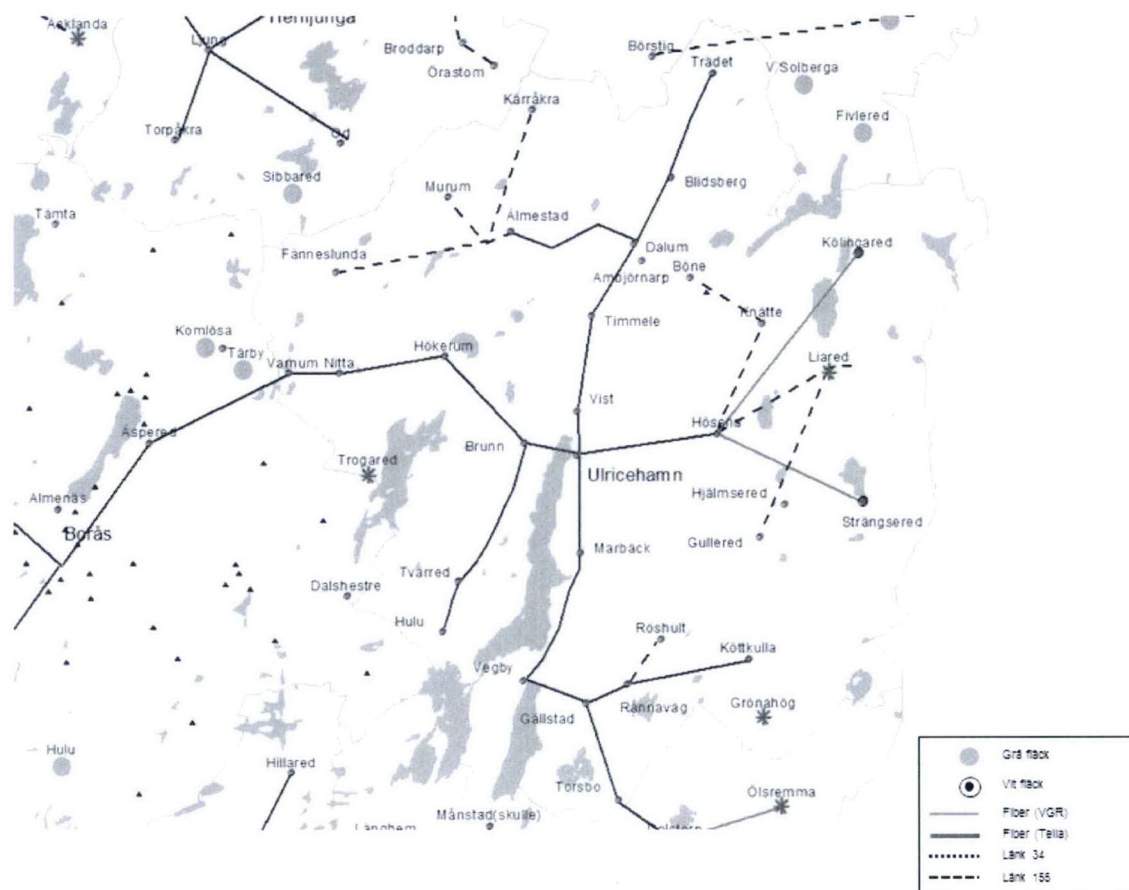
De fem största näringsgrenarna i kommunen, räknat i antal anställda, är (källa SCB Kommunfakta):

Partihandel, exkl motorfordon, 794 anställda
 Detaljhandel, utom med fordon och motorcyklar, 737 anställda
 Specialiserad bygg- och anläggningsverksamhet, 442 anställda
 Tillverkning av metallvaror utom maskiner och apparater, 440 anställda
 Tillverkning av övriga maskiner, 394 anställda

3.4 Befintlig och planerad IT-infrastruktur

3.4.1 Nätägare fasta nät och radiolänkar

Nedanstående bild visar några av de nät som finns i kommunen, men är inte en fullständig karta över alla nät och deras sträckningar. Röd färg (endast schematiskt) Skanovas nät. Skanova äger mer nät som inte finns med på kartan. Grön färg anger Svenska Kraftnät. Blå färg avser Ulricehamns Energis fibernät.

Figur 2, Fasta nät och radiolänkar, källa VGR

Ulricehamns Energi AB och Telia Skanova har också lokala spridningsnät utbyggt i samtliga telestationer inom kommunen.

De senaste årens bredbandsutbyggnad gör att tillgången till bredband i kommunen är relativt god även om hastigheten och stabiliteten på landsbygden på många håll är mycket låg.

Ulricehamn 2011						
Andel med tillgång till bredband via:	Totalt		Tätbebyggt		Glesbebyggt	
	Befolkning	Arbetsställen[1]	Befolkning	Arbetsställen[1]	Befolkning	Arbetsställen[1]
Trådbunden eller trådlös access [2]	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Trådbunden access	99,42%	98,89%	100,00%	100,00%	98,48%	98,07%
Fibernet [3] [9]	10,98%	11,56%	16,19%	23,70%	2,57%	2,59%
Kabel-TV [4] [9]	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
xDSL [5]	99,42%	98,89%	100,00%	100,00%	98,48%	98,07%
Trådlös access	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Trådlöst bredband via HSPA [6]	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Trådlöst bredband via CDMA 2000 [7]	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Trådlöst bredband via LTE [8]	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Tillgång till minst (faktisk hastighet):						
1 Mbit/s	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
3 Mbit/s [9]	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
10 Mbit/s [9]	80,57%	67,72%	96,90%	96,56%	55,00%	46,61%
50 Mbit/s [9]	10,98%	11,56%	15,81%	23,67%	3,40%	2,70%
Bakgrundsinformation:						
Antal[10]	22842	2890	14095	1228	8747	1662

Källa: Kommunikationsmyndigheten PTS, 1 oktober 2011.

- [1] En adress (lokal), fastighet eller grupp av närliggande lokaler och fastigheter där företag bedriver verksamhet. Ett arbetsställe är här synonymt med fast verksamhetsställe.
 [2] Med access avses den teknik som används för bredbandsanslutning till Internet.
 [3] Inkluderar både fiber och fiber-LAN (dvs både FTTH och FTTB).
 [4] Avser retraktiverade kabel-tv-nät, det vill säga nät som byggts om för att kunna skicka och ta emot datatrafik.
 [5] Avser det rikstäckande kopparbaserade nätet som traditionellt använts för fast telefoni.
 [6] En trådlös bredbandsteknik. Tekniken har generellt sett högre faktiska överföringshastigheter än CDMA 2000 och lägre än LTE.
 [7] En trådlös bredbandsteknik. Tekniken har generellt sett lägre faktiska överföringshastigheter än HSPA och LTE.
 [8] En trådlös bredbandsteknik. Tekniken har generellt sett högre faktiska överföringshastigheter än HSPA och CDMA 2000.
 [9] Uppgifter om fiber- och kabel-tv-täckning, eller täckning där fiber- och kabel-tv ingår som en delmängd, är inte helt jämförbara mellan åren. Från och med 2010 mäts förutsättningar för fiber och kabel-tv mer exakt. De avser nu - precis som för övriga accesstekniker - andelen som på kort tid och utan särskilda kostnader kan beställa ett Internetabonnemang över

Figur 3: Tabell från PTS bredbandskartläggning 2011

Enligt PTS bredbandskartläggning från 2011 är tillgången till ADSL 99 % för befolkningen och 99 % för arbetsställen, möjligheten för mobilt bredband är 100 % enligt samma redovisning (detta är dock en teoretisk beräkning och gäller inte helt i praktiken). När det gäller höga uppkopplingshastigheter är dock inte tillgången till bredband lika stor. Enligt PTS uppgifter har 80 % av de boende och 68 % av företagen förutsättningar att få minst 10 Mbit/s, men andelen boende och företag med möjlighet till 50 Mbit/s via fiberuppkoppling är endast 11 % för befolkningen och 12 % för arbetsställen.

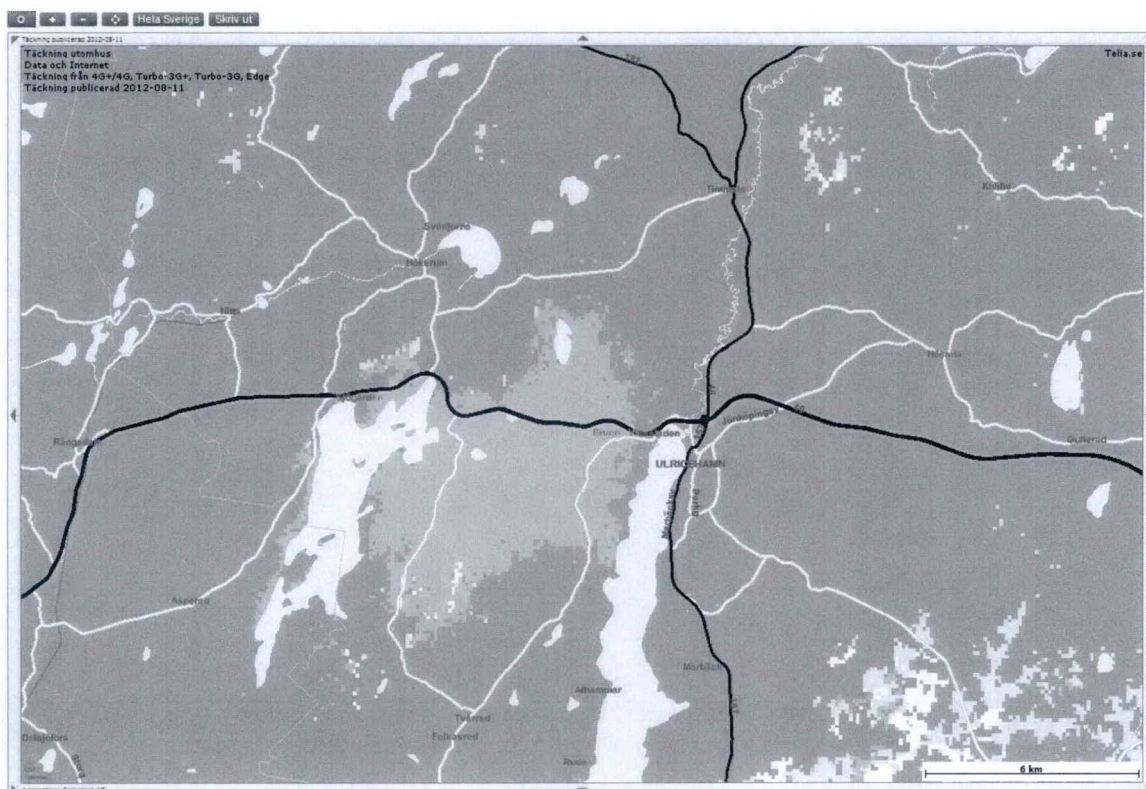
3.4.2 Nätägare mobila nät

De mobila bredbandsnäten byggs ständigt ut till större täckning och högre hastigheter. Den täckning som gäller för Ulricehamns kommun framgår av nedanstående kartor. Kartorna är tagna från mobiloperatörernas webbsidor och är teoretiska beräkningar av möjliga uppkopplingshastigheter. I verkligheten kan dessa beräkningar skilja sig från de verkliga uppkopplingsmöjligheterna beroende på ett antal saker, bland annat:

- om man är inne, utomhus eller i en bil
- om man använder mobilterminalen som den är eller om man har en extern antenn inkopplad
- vilken mobil eller terminalutrustning man använder sig av

3.4.2.1 TeliaSonera

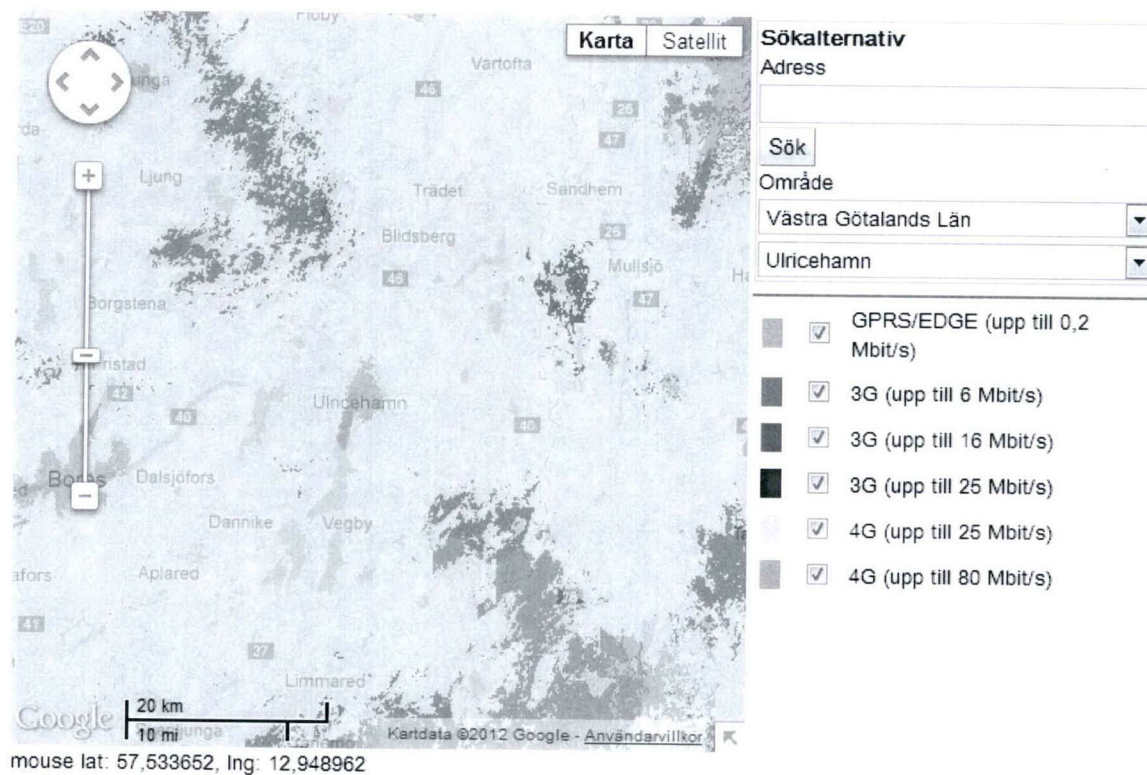
Utbredningen av Telias mobilnät framgår av täckningskartan på deras webbplats, se bild nedan från augusti 2012.

Figur 4, Telia Soneras mobiltäckning, källa www.telia.se, augusti 2012

3.4.2.2 Tele2

Karta över Tele2s mobiltäckning i augusti 2012.

Figur 5, Tele2:s mobiltäckning, källa www.tele2.se, augusti 2012

3.4.2.3 Telenor

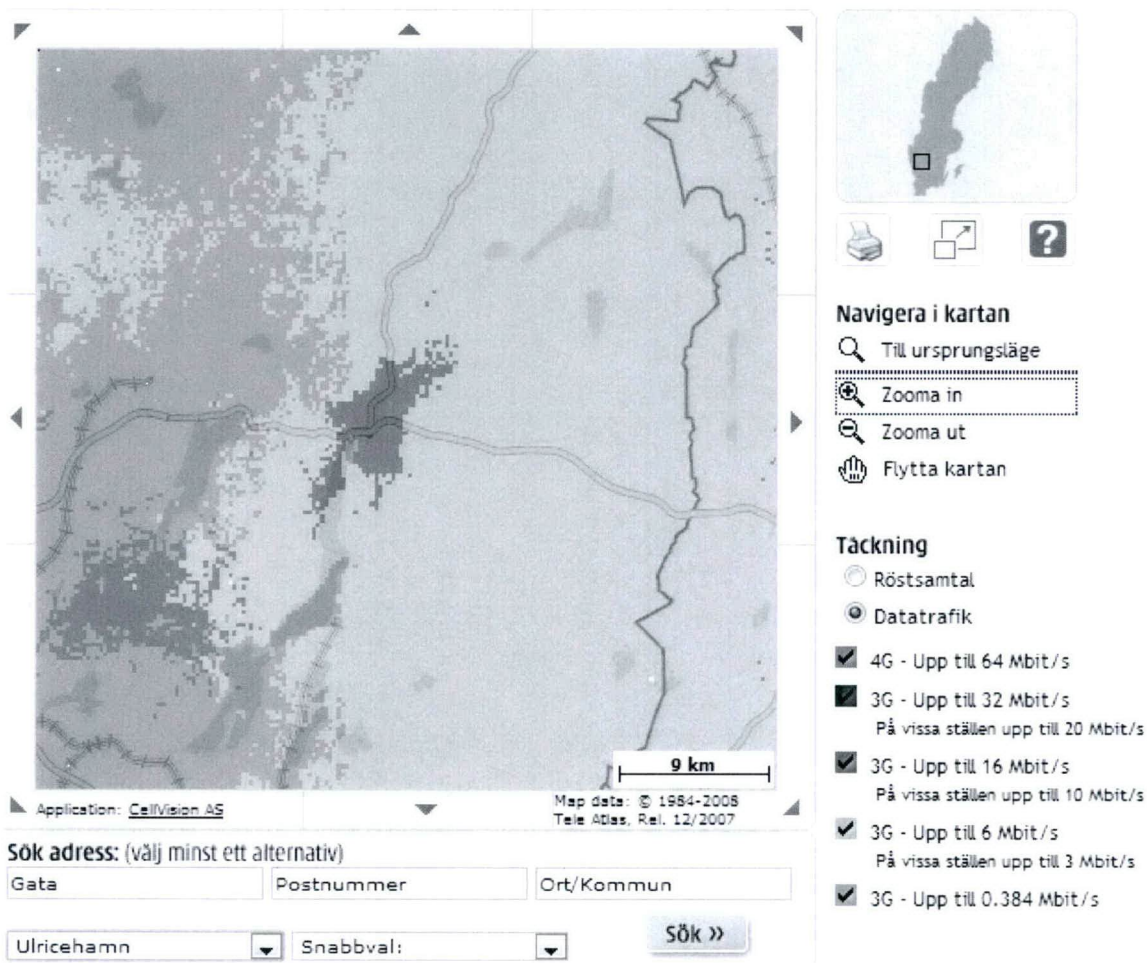
Karta över Telenors mobiltäckning i augusti 2012.

Figur 6, Telenors mobiltäckning, källa www.telenor.se, augusti 2012

3.4.2.4 Tre

Karta över Tre:s mobiltäckning i augusti 2012.

Figur 7, Tre:s mobiltäckning, källa www.tre.se, augusti 2012

3.4.2.5 Net1

Net1 är en mobiloperatör som använder sig av en annan teknik och ett lägre frekvensband än övriga operatörer. Den praktiska följden av detta är att Net1 har den bästa täckningen av alla mobiloperatörer, men de kan inte erbjuda riktigt samma hastigheter som de andra. De vänder sig i första hand till sommarstugeägare, jordbrukare, båtfolk och andra som brukar ha problem med täckningen. Deras täckning framgår nedan, bilden är från augusti 2012.

Figur 8, Net1:s mobiltäckning, källa Net1, augusti 2012

3.4.3 Konkurrenssituation

Konkurrens på nätnivå finns mellan de mobila operatörerna och mellan de fasta operatörerna.

4 Brister och behov

4.1 Behov av bredband de närmaste åren i vår kommun

Generellt för både hushåll och företag kan sägas att allt fler använder sig av Internet i allt större utsträckning. Myndigheter och företag ger mer och mer av sin service och information över Internet. I och med denna utveckling kommer kraven på rörliga bilder med god kvalitet, hämtning av filer och så vidare att öka bandbreddskraven väsentligt de närmaste åren. Samtidigt kommer behovet av att vara ständigt uppkopplad öka bland allmänheten. Unga människor som flyttar till

eget boende förutsätter idag att det finns möjlighet till bra bredband oavsett om de flyttar till en lägenhet i stan eller till ett hus på landet.

4.1.1 Den kommunala organisationen

Kommunens förvaltningsnät är väl utbyggt inom kommunens geografiska område. I nuläget hyr kommunen sin kapacitet av sitt bolag Ulricehamns Energi AB. De flesta verksamhetsställen och arbetsplatser är anslutna med antingen fiber, kopparnät (xDSL) eller i undantagsfall radio. Allt fler ställen ansluts med fiber i takt med att fibernäten byggs ut. Det är viktigt att säkerställa att det finns tillräcklig kapacitet för samtliga verksamhetsplatser oavsett var de är placerade i kommunen. Bandbredden ska finnas där verksamheten finns, inte tvärt om.

Ulricehamns kommun har gemensam It med Tranemo kommun, kommunerna har knutit ihop sina kommunnät med hyrda fiberförbindelser för att åstadkomma redundanta accessnoder, dvs koppla ihop kommunernas verksamheter i ett gemensamt fysiskt kommunsammanbindande nät. Därmed vinner man inte bara större säkerhet i kommunikationerna utan får även möjlighet att på bästa sätt fördela arbetsuppgifter och bandbreddskrävande tjänster mellan kommunerna. Samverkan med andra kommuner finns också i den så kallade Sjuhäradsringen. Med Borås kommun finns ett upphandlingssamarbete kring fast och mobil telefoni. Med Svenljunga kommun samverkar Ulricehamns- och Tranemo kommuner om ett gemensamt skydd mot skräppost.

4.1.2 Näringslivet

Även för företag ökar kraven på hög bandbredd i takt med den kommunikationstekniska utvecklingen. Fler och fler företag jobbar med olika typer av media, vilket i ökande utsträckning inte går att göra via ADSL. Även handhållna utrustningar hanterar allt oftare strömmande media. Det gör att det också måste finnas en god mobiltäckning där de anställda rör sig, både på arbetsplatsen och i hemmet.

En trend inom näringslivet är att allt fler får möjlighet att jobba hemifrån i viss utsträckning. Detta innebär en större flexibilitet för den enskilde och kan underlätta planeringen av vardagen för många. Samtidigt är det positivt ur miljösynpunkt då vissa yrkeskategorier kan slippa att resa in till sin arbetsplats alla dagar. Men det ställer också krav på en snabb och stabil bredbandslösning för att kunna koppla upp sig via säkra förbindelser till företagets datasystem. Eftersom många unga familjer väljer att bosätta sig på landsbygden ställer detta krav på bra bredband även utanför tätorterna.

För de företag vars anställda kan jobba hemifrån gäller det att ha sådana kommunikationstekniska lösningar att personalen på ett enkelt men säkert sätt kan komma åt nödvändiga datamiljöer och system.

4.1.3 Hushållen

Den enormt snabba utvecklingen av sociala medier och den ökande tillgången till tjänster för strömmande medier innebär att allt fler i familjerna, inte bara ungdomarna, drar allt mer bandbredd. Utvecklingen väntas fortsätta vilket skyndar på övergången från ADSL till fiber.

4.2 Nedläggning av telestationer

TeliaSonera planerar att lägga ned ca hälften av de 2000 kopparanslutna telestationer som finns. Inga fiberanslutna telestationer läggs ner i denna omgång i Ulricehamns kommun. Även om en telestations kopparaccessnät läggs ned så småningom kommer fiberpunkten att finnas kvar. Fiberpunkten kan sedan användas som anslutningspunkt för kommande byanät. I Ulricehamns kommun finns idag 5 stycken telestationer som inte har fiberanslutning.

På längre sikt kommer det kopparbaserade telefoninätet att avvecklas. Inom kommunen finns platser med abonnentledningar som är i så dåligt skick att det inte spelar någon roll om det finns xDSL i telestationen. Kund kan ändå inte ansluta till Internet med vettig bandbredd.

4.3 Områden med dålig bredbandstäckning

Enligt VGR:s definition utgörs kommunikationsmässigt vita fläckar av områden där någon trådbunden bredbandsinfrastruktur inte finns att tillgå. Grå fläckar är områden där ADSL är utbyggd, men där telestationen endast är ansluten med koppar, vilket gör att den uppkopplingshastighet som är tillgänglig för slutkunderna är kraftigt begränsad, ofta till maximalt 2 Mbit/s nedströms.

Inga områden i Ulricehamns kommun är av PTS angivna som helt utan bredband, utan det ska alltid finnas tillgång till någon slags fast eller mobilt bredband. Frågan är dock vilken hastighet man kan komma upp i långt ute på landet och vilken stabilitet lösningen har. Inom Ulricehamns kommun finns områden med extremt dålig kopparledning, Väby är ett sådant område. Fem stycken telestationer: Fänneslunda, Sådra Vånga, Böne, Knätte, och Kölingared har inte fiberanslutning, utan enbart radiolänk.

4.4 Områden där nät inte bedöms komma till stånd på marknadsmässig grund

Hela kommunen bedömdes i det förra IT-infrastrukturprogrammet som ett område ointressant för utbyggnad av marknaden. Utbyggnad har genom Ulricehamns Energi AB skett i flera av kommunens tätorter. För landsbygden är dock bedömningen densamma idag.

När det gäller så kallade byanät, har inga sådana ännu etablerats i kommunen. Däremot finns ett stort intresse för dessa inom kommunen!

Erfarenheter från andra kommuner talar för att den mest framgångsrika vägen att få ut fiber på landsbygden är byggandet av små, lokala byanät där det finns en väldefinierad mängd kunder (lämpligast 30 – 150 hushåll) som förbinder sig att ansluta sig till det nät som byggs med ett stort lokalt engagemang. Läs mer om detta i avsnitt 5.1.2.

4.5 Principer för prioritering av orter/områden

För de områden där marknadsaktörerna inte själva förmår att förse boende och företag med framtidssäkra bredbandsanslutningar, kan det bli aktuellt att gå in med stöd i olika former. De ekonomiska medel som kan göras tillgängliga räcker inte på långa vägar för att stödja alla projekt. En prioritering måste då göras och en princip

formuleras som är både logisk och i någon mening rättvis. Parametrarna skall tillämpas i den ordning som de är skrivna.

Prioritering av områden baseras på nedanstående rangordnade faktorer. Även om ett område/byalag uppfyller ett kriterium högt upp i listan är det ändå en total sammanvägning av alla punkterna nedan som avgör den slutliga prioriteringen mellan områdena. Flera av följande punkter behöver vara uppfyllda för att utbyggnad i området ska prioriteras.

- Möjlighet till samförläggning (elnät, fjärrvärme, VA)
- Telestation där fiberanslutning ej finns
- Mobilmast som skall fiberanslutas
- Närhet till befintligt nät
- Låg kapacitet på nuvarande bredbandslösning
- Företagande inom området
- Intresse från byalag och andra huvudmän
- Områdets storlek
- Område där Skanova monterar ned kopparnätet

4.6 Prioriteringsordning för utbyggnad i Ulricehamns kommun

När de principer som nämns ovan tillämpas på Ulricehamns kommun, uppstår följande prioriteringsordning för perioden 2013-2016:

1. Fiberförläggning från Hökerum - Fänneslunda. Kostnadsberäknad till 950tkr för 2013.
2. Fiberförläggning från Hössna – Knätte - Böne. Kostnadsberäknad till 2050tkr för 2014.
3. Fiberförläggning från Älmestad - Kärråkra. Kostnadsberäknad till 2000tkr för 2015.
4. Fiberförläggning från Böne - Kölingared. Kostnadsberäknad till 2600tkr för 2016.

Ovan föreslagna fiberutbyggnad ger stora möjligheter till anslutning av flera bynät till den gräva fibern. Härvid kommer snarast en ansökning att ske från kommunen.

Därutöver föreslås kommunen kunna stödja de byanätslösningar/ansökningar som kommer fram avseende utbyggnad i enskilda byar på landsbygden utanför tätort där marknadsanalysen angett att offentlig medfinansiering är acceptabel och där EU stöd beviljats. Bredbandsanslutning av lokala byanät som ligger i närheten av Ulricehamns Energis eller andra operatörers ortssammanbindande fibernät kan alltså komma att bryta prioriteringen och göras före de ovan nämnda satsningarna om rätt förutsättningar finns.

I takt med att lokala byanät etableras och ansöker om stöd, ska principerna ovan tillämpas på dem om de kommer in i en sådan takt att de konkurrerar om bidragsmedel.

4.7 Samverkan med andra kommuner

Något organiserat bredbandssamarbete med andra kommuner finns inte utöver att Ulricehamns- och Tranemo kommun har gemensam It. Efter hand som fibernät byggs ut på landsbygden, blir frågan mer aktuell, då det kan hända att områden i en kommun lättast ansluts från en annan kommuns område, beroende på hur befolkningsfördelningen ser ut i kommunerna. Likaså kan lokala byanät ibland omfatta områden som sträcker sig över en kommungräns.

4.8 Samordningen med annan infrastrukturutbyggnad

Vid all planering för utbyggnad eller underhåll av gator, fjärrvärme, VA eller andra ledningsnät skall möjligheten till samordning med utbyggnad av bredband studeras i enlighet med den nya Plan- och Bygglagen. Se även punkt 5.1.1 nedan.

5 Bredbandsmål

5.1 Principer för utbyggnad och nyttjande av nät

Ulricehamns kommun strävar efter att all IT-infrastruktur i kommunen skall vara öppen och leverantörsoberoende och klara av kommunikation för framtidens slutkundstjänster till kommunens innevånare, företag och offentliga myndigheter.

5.1.1 Ansvar och roller

Ulricehamns kommun bygger egen IT-infrastruktur i mycket begränsad omfattning, för eget behov. Det huvudsakliga ansvaret för utbyggnaden ligger dock på de kommersiella aktörerna på bredbandsmarknaden och i framtiden även lokala byalag. Kommunen skall i samarbetet med dessa aktörer vara aktiv och i största möjliga mån söka påverka dem vid planering och utbyggnad av bredbandsnät i en riktning som gynnar boende och näringsliv. Ett sätt för kommunen att agera är att genom sitt bolag, Ulricehamns Energi AB förlägga ett kanalisationsnät när grävning sker för andra ändamål. Bolaget kan vid efterfrågan hyra ut till tele- och bredbandsoperatörer.

Kommunen har en viktig funktion att samverka med olika aktörer för att få så effektiv infrastruktur som möjligt. Därmed kan kostnaderna för etablering av IT-infrastruktur i kommunen kan hållas nere. Sådan samverkan i form av samförläggning kan ske med teleoperatörer, elnätsägare, väghållare, fjärr-/närvarmeleverantörer samt kommunens olika sektioner. Denna samordning kan lämpligen ske genom fortlöpande planeringsmöten. Inom den kommunala organisationen kommer planeringen av IT-infrastruktur under programperioden att samordnas i den kommunala processen kring planprioriteringen genom ett utökat samarbete mellan Miljö och Samhällsbyggnad, It samt Ulricehamns Energi AB i enlighet med den nya Plan- och Bygglagen samt Lagen om Offentlig Upphandling.

5.1.2 Fiberpunkter/landsbygdsutveckling

En av de viktigaste faktorerna för utveckling av landsbygden är god tillgång till IT-infrastruktur. Samtidigt står det klart att teknik baserad på fiber är det som långsiktigt

bäst möter framtida krav. Därför består den enskilt viktigaste insatsen i denna plan av en utbyggnad av fiberpunkter på landsbygden.

Informationsmöten om stödmöjligheter och koncept för fiberföreningar ska genomföras. Till exempel kan informeras om hur man skapar gemensamhetsanläggningar som förvaltas av samfällighetsföreningar. Kartläggning och uppföljning av områden med dålig bredbandstäckning ska genomföras.

En kommunal prioriteringslista ska upprättas och fastställas av kommunstyrelsen. Prioriteringen ska styras av bristen på bredbandstäckning och var nya fiberföreningar bildas.

5.1.3 Uppföljning

Årlig uppföljning skall ske gällande:

-Möjlighet till snabbt bredband i Ulricehamn jämfört med snittet i länet (PTS)

-Antal km fiber i tätort/landsbygd

-Vilka fiberpunkter som byggs under året

Vart fjärde år eller i samband med revidering av översiktsplanen, ÖP:

-Uppföljning och revidering av IT-infrastrukturplanen

-Uppdatering av bristområden

-Måluppfyllelse enligt planens bredbandsmål

5.2 Byanät

På många ställen i Sverige finns det efterfrågan på framtidssäkra bredbandslösningar även utanför tätorterna. Sådana anslutningar förutsätter ofta att de boende på landsbygden sluter sig samman i ekonomiska föreningar, så kallade byanät eller fiberföreningar. När detta sker finns färdiga koncept framtagna av PTS, Svenska Stadsnätetsföreningen och LRF att tillämpa.

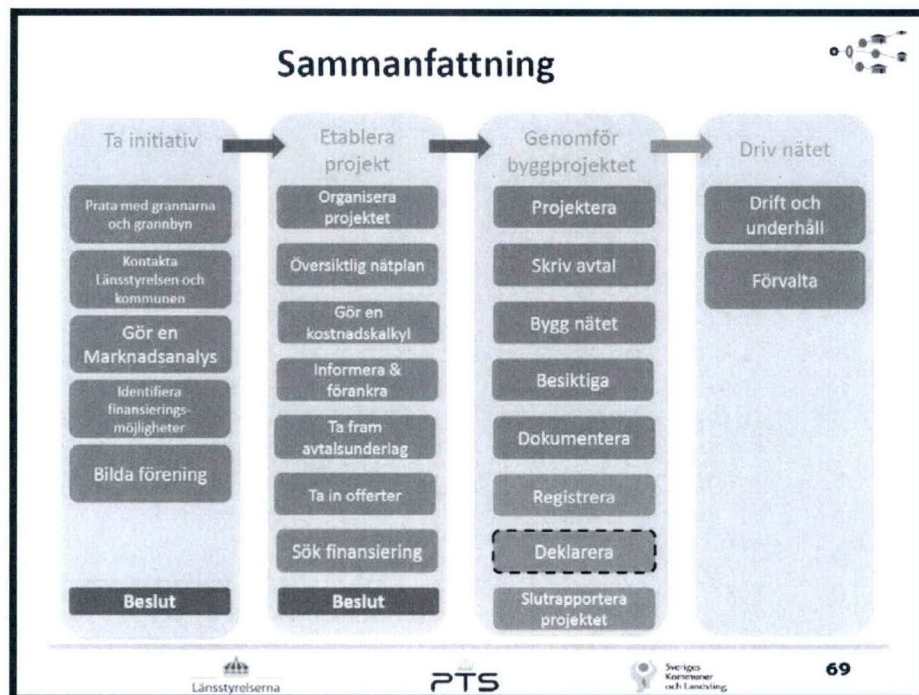
Byanätsmodellen, i några olika former, är den mest använda för att få ut bredband på landsbygden. Det är ofta det enda sättet att nå fram till de ställen där marknaden inte vill bygga. Med eget engagemang, arbete från de boende och viss offentlig medfinansiering går det ändå att bygga ut bredband med rimliga villkor för boende och företag. Viktigt i sammanhanget är att byanätet byggs med den kvalitet som har utvecklats som branschstandard av Stadsnätetsföreningen.

Figur 9: Aktörer på byanätsmarknaden

För att det hela ska fungera krävs det att ett antal aktörer samarbetar. Se ovanstående bild.

De ansvarsområden som är angivna vid respektive aktör ovan är inte en fullständig förteckning. För en mer komplett checklista över byanåtsföreningens ansvarsområden, se nedanstående bild, tagen från Svenska Stadsnåtsföreningens bildserie om byanät:

Figur 10, Ansvarsområden för byanåtsföreningar, källa SSNF

Föreningarna kan med egna resurser och eget arbete förlägga områdesnät till överkomliga kostnader. Efter byggtiden, när hushållen är anslutna till byanätet, har föreningen möjlighet att antingen driva nätet själv eller upphandla den funktionen av en professionell partner. Vissa föreningar vill inte befatta sig med driften och har då möjlighet att på marknadsmässiga villkor överlåta drift och underhåll av det

lokala nätet till en befintlig nätägare. Detta för att säkerställa en likvärdig kvalitet i byanätet jämfört med övriga nätdelar.

En broschyr för byanätsanslutningar finns framtagen av Svenska Stadsnätsföreningen i samarbete med LRF. Många kommuner och stadsnät har utvecklat färdiga byanätskoncept med rutiner, mallar, checklistor mm baserat på Stadsnätsföreningens material. Syftet med koncepten är dels att underlätta för byalagen att komma igång eftersom de överskådligt kan se vad som krävs av dem innan de tar beslutet. Dels skapar koncepten tydliga ramar och gränssnitt för vem som har ansvar för vad i uppbyggnaden av byanäten. Ett sådant koncept finns även framtaget av stadsnätsens samarbetsorgan i Västra Götaland, Västlänk. Även i andra delar av landet som Västerbotten och Kronobergs län är det vanligt med en aktiv byanätsverksamhet bland stadsnäten och det finns många goda erfarenheter att hämta därifrån.

En sådan erfarenhet är att det är en fördel att geografiskt begränsa byanätens storlek. En lämplig storlek för ett byanät är någonstans mellan 30 – 150 medlemmar. För det första för att det blir mer lätthanterligt att få alla pusselbitar på plats, för det andra för att det är lättare att få ett större lokalt engagemang. För det tredje för att man bör bygga i etapper efter vad som är ekonomiskt rimligt. Inte någonstans i Sverige har man lyckats att ansluta hela landsbygdsbefolkningen med fiber, det finns alltid de som bor för långt bort för att det ska vara rimligt att ansluta dem. I de fallen får man förlita sig på att det finns någon form av mobil uppkoppling som fungerar tillfredställande.

En samordning av hur kommunerna i länet jobbar med byanätsfrågan underlättar hanteringen av dessa områden. Ju mera likartade besluts- och verksamhetsprocesser det finns för detta i de olika kommunerna, desto enklare borde administrationen runt detta bli. Dels för att man då kan få ett bättre stöd från regionen och dels för att det blir enklare att ansöka om stödmedel då. Det är VGR som står för samordningen av IT-infrastrukturen i länet och där finns resurser för stöd och hjälp i frågan.

Det är länsstyrelsen som står för beviljande av stöd till bredbandsutbyggnad. Regeringen avsatte hösten 2011 ytterligare 495 Mnkr till bredbandsutbyggnad under en treårsperiod. 375 Mnkr går till projekt inom Landsbygdsprogrammet och 120 till kanalisationsstöd som hanteras av PTS. Ansökningar om stöd kommer att behandlas i turordning efter när de kommit in till Länsstyrelsen. I kommande regeringsbudget 2013 aviseras ytterligare 600Mnkr till bredbandsstöd.

Det finns möjlighet för kommuner att ge direkta bidrag till byanätsföreningar utanför de statliga bidragen. För att det inte ska betraktas som otillåtet stöd måste det göras en bedömning av att det inte finns konkurrerande nätbyggen så att kommunens bidrag till en aktör inte snedvrider konkurrensen. Ett sätt att göra detta är att göra en marknadsanalys på samma sätt som ska göras för att få tillgång till de statliga stöden. Marknadsanalysen kan omfatta hela kommunen eller mindre delar och utföras av byanätsföreningen, kommunen eller båda parterna gemensamt.

5.3 Målnät

Vid utformande av målnät har avstämningar skett med de angränsande kommunerna i form av IT-chefsmöten. Syftet med avstämningarna är att se till att målnätens sträckning över kommungränserna överensstämmer. En viss samordning sker via VGR då det är av stor vikt att de olika kommunerna inte har alltför skilda

uppfattningar om den framtida bredbandsutvecklingen och i inställningen till ett mer omfattande regionalt samarbete.

Ytterligare ett skäl till att det blir allt viktigare med samordning mellan närliggande kommuner, är att övrig infrastruktur, t.ex. vägar och järnvägar, blir mer och mer utbyggd, vilket gör att arbetsmarknaden blir gemensam för kommunerna. Stora händelser som företagsnedläggelser mm berör då inte bara den kommun där arbetsplatsen är belägen, utan även intilliggande kommuner där många av de som arbetar på arbetsplatsen bor. Planering av utbyggnad och etablering av både kommunal verksamhet och nya företag blir av samma skäl alltmer en gemensam fråga för kommunerna.

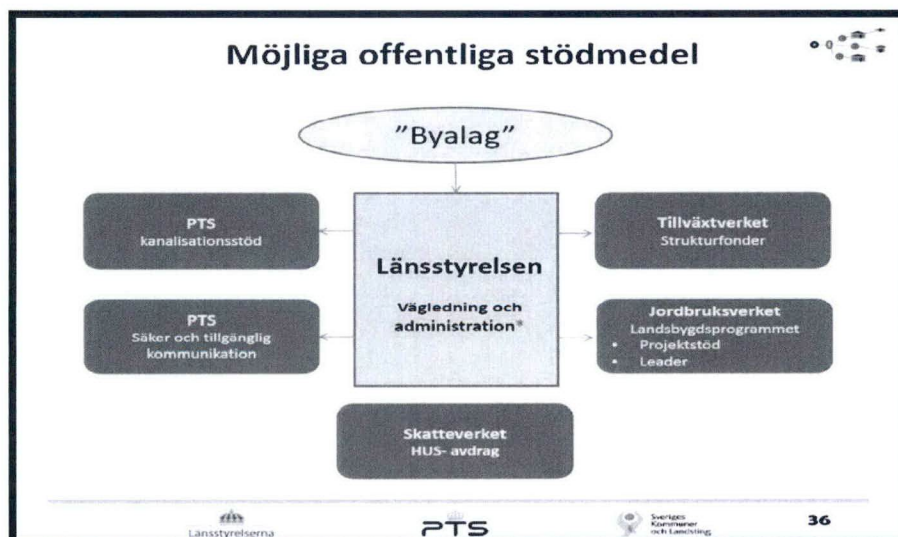
5.4 Finansiering av bredbandsutbyggnad

Vid utbyggnad av byanät kan den nödvändiga finansieringen komma från ett flertal olika parter. För det första måste de blivande kunderna själva stå för en anslutningskostnad. Den kan bestå av både en ren kapitalinsats och av eget arbete.

Finns andra aktörer som är intresserade av samförläggning på de sträckor som ska grävas, kan det vara aktuellt att dela på grävkostnaderna i ett samförläggningsavtal. Här är det viktigt att kommunen har koll på vilka grävarbeten som planeras av de kommunala förvaltningarna, el- och fjärrvärmebolag, Skanova, mobiloperatörer m fl.

Slutligen finns det vissa offentliga stödmedel att tillgå. Dessa kan komma i form av EU-bidrag från statliga myndigheter eller i vissa fall från den kommun där utbyggnaden sker.

5.4.1 Möjlighet till offentliga stödmedel

Figur 11, Möjliga offentliga stödmedel, källa SSNfs bildserie om byanät

PTS kan ge kanalisationsstöd vid samförläggning. I vissa fall efter särskild bedömning kan PTS också helt eller delvis finansiera vissa fibersträckor om de bedömer att sträckan bidrar till "Säker och tillgänglig kommunikation".

Tillväxtverket hanterar EU:s strukturfonder där det kan finnas pengar att söka.

Jordbruksverket administrerar Landsbygdsprogrammet som kan bidra med projektstöd och Leaderpengar.

Slutligen kan fastighetsägare få ROT-avdrag för arbetskostnader i samband med indragningen av bredband i huset.

Några summor som finns att söka är svåra att ange då beloppen varierar allt eftersom pengar tilldelas eller tar slut i de olika pottorna. En bedömning måste göras vid det tillfälle då det är aktuellt att göra anslutningen.

För att ansökan om offentliga bidrag ska beviljas, ska vissa krav på det byggda nätet var uppfyllda. Kraven avser öppenhet och icke-diskriminering och varierar en aning mellan t ex landsbygdsprogrammet och kanalisationsförordningen. I huvudsak kan man säga att nätet ska vara tillgängligt för alla som vill använda det och att de villkor som ställs för nyttjandet ska vara kända i förväg och lika för alla.